

י.א.א. קורצ'אק
اسرائيل تقرا كورتشاك

אונייה בשם "סערה"

מתוך: יוזקים, ישקים ופרנקים

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ג, עמ' 134-131
תרגום: אורי אורלב

האם להרשות או לא להרשות לנערים לטפס על עצים? זמן רב התלבטו המדריכים; אם ירשו, מישהו עלול לפל; אם יאסרו, יעשו זאת ללא רשות.

- עמוד כאן וסמן לי אם המחנך מתקרב.

העומד על המשמר מסמן, המטפס יורד מן העץ בגלישה מסכנת - ועוד ישבר את הראש. חוץ מזה, יותר נעים להרשות מאשר לאסור.

חבלסקי הוציא את המדריכים ממבוכתם, כשיסד בוילהלמובקה את האניה הראשונה על עץ. וכך ספר חבלסקי את תולדות אניתו:

- פעם אחת, כשהשתעממתי, פגשתי את אינצקי והצעתי לו לשחק באניה. הוא הסכים והלכנו לחפש עץ משפע. מצאנו אחד קנה לרגלי הגבעה ליד האחו. העץ גדל בשני גזעים: גזע קדמי משפע - זהו חרטום האניה, וגזע אחורי גבוה - לקן-התצפית. את שני חלקי האניה מחבר ענף עבה הנשען על גדמי-ענפים של שני החלקים. בקדמות האניה נמצאים המלחים וההגאי. כהנה משמש ענף תלוי ארוך. קצת יותר גבוה יושב המכונאי ליד סיקוס עבה של ענף. הסיקוס הוא המנוע וכמפתח למנוע משמש מקל המסתים בהתפצלות בצורת האות V. בעזרת המפתח מזרימים את הקיטור.

האניה נושאת את השם "סערה".

השכלולים רדפו זה את זה. בין התא לספון יש עכשו מדרגות עשויות ממוטות; גשר מחבר את המנוע עם ההנה. בתור ענף משמש בול עץ בעל שרשים שנמצא בטיול ארוך ביער.

על האניה נמצאים שני צוללנים המזנקים מיד לים אם משהו נופל.

ה"סערה" נחפכת לעתים לאנית שודדי-ים ואז היא רודפת אחרי אניות סוחר או נמלטת על נפשה. לפעמים היא הופכת להיות ספינת דג; אז זורקים הדיגים לים מוטות ארזים ובעזרתם שולים לוינתים.

ההפלגה מתבצעת באופן הזה:

הקברניט מושך שלוש פעמים בחבל. עם כל משיכת חבל המכונאי שורק. מרימים את הענף. המכונאי מתחיל לנשוף - מרימים את המפרשים. הנה, אלו לפחות היתה לנו מגבת בתור מפרש! עכשו עולה מלך לקן-התצפית, סוקר את הים במשקפת וה"סערה" יוצאת לדרך.

לקברניט יש מפה ומצפן.

ליד האניה נמצאות סכותיהם של זילינסקי ולוקאיסקי, שם מתארח צות האניה אחרי מסע מנגע. פעם אחת התמרדו המלחים, כפי שזה קרה באניה של קולומבוס, - סרבו למלא פקדות, הפגינו את האניה באצטרבלים. אחד מהם ברח והשני נתפס, נענש על התנהגותו בהגליה לאי בודד ומאז לא שחק יותר.

במקומו הצטרף טומק גלס, המטפס הנהדר על תרנים וממלא תפקיד של צופה בקן-התצפית.

פעם אחת פרצה סערה ביים. הקברניט פקד להוריד את המפרשים ובעזרת המצפן הגיע לנמל מבטחים.

פעם אחרת התנפלו על האניה שודדי-ים. צות האניה נחלק לשתי קבוצות. את הראשונה הוביל להסתערות הקברניט. השנייה, בפקודו של אינצקי, הקיפה את האויב, הסתערה עליו מאחור והנחילה לו מפלה קשה.

י.א.א. קורצ'אק
 ישראל תפרא קורצ'אק

שנויים רבים היו כל הזמן בצורת האגדה. עוזרו של הקברניט, אחרי אינדיצקי, היה אולק ליגשבסקי, אחר-כך היה קוסובסקי. אחרי ג'לס תפס שצ'נסני את המקום בקו-התצפית, אחר כך לובנסקי. מפני שלעתים קרובות בנה לו צוללן, או מלח שעזב את "סערה", אגדה משלו. למשל לגשבסקי.

יותר מדי סוגנת היתה בעיניו האגדה ההרפתקנית "סערה" והוא היה לקברניט של ספינת נוסעים שלה בשם "ברק".

בדרך כלל ערף לגשבסקי את מסעותיו לבד, מפני שהמלח ויקטור מלי היה עוזר למחנה להחליף תחבושות, ולא תמיד יש לו זמן להצטרף לקברניט שלו. דוביליס הוא הנוסע התדיר ביותר באגדה. יש לדעת שקברניטה של "ברק" אוהב מאוד לקרא - ובשעת הפלגה הוא מעיף מבט בים רק מפעם לפעם, כדי לודא שבמקרה אינם עומדים להתנגש באיזה סלע, ושוקע שוב בקריאה; הוא מעלה לספון רק נוסעים שקטים, רק עם ספרים.

פעם אחת נסעה ב"ברק" נוסעת מכבדת: על ספונה עלתה מניה ודוביק, מדקלמת השירים המצטיינת מזופיובקה. ויקטור מלי נתן לה במתנה את המשקפת של האגדה - גליל מפאר שנשארו מזקוקין די-נור.

- מה עשית, טפשי. היא לא צריכה את זה בכלל, תקרע ותזרק ולכם אין עכשו משקפת - נאמר למלח הנדיב.

- אבל היא בקשה ממני - נסה להצטדק, למרות שחש באשמתו.

(פיזוע רוחשים המלחים פבוד מיחד לגברות וזה מביא אותם לנדיבות לב קלת דעת...)

מי שרוצה לבנות אגדה חדשה חייב להבחין בפני ועדה מיחדת בטפוס לקו-התצפית; העץ שנבחר לשמש אגדה חייב לעבר בדיקה: האם ענפיו די חזקים, האם גשר הפקוד לא גבוה מדי. אחר-כך מעניקים לאגדה שם, רושמים את שם הקברניט ועליו מטלת האחריות לבטחון הצות. במקרה של תאונה הקברניט אחראי לכל. פעם אחת, בשעת תמרונים, נפל הקברניט אולריך מגשר הפקוד של "הכוכב" ויומים פאבה לו היד. הים היה פנראה סוער במיוחד באותו מקום.

הנה מתנהלת עבודה קדחתנית בהכנת אגדה חדשה, "התקנה".

- את הענף הזה נשים פאן, זה יהיה תא ההגאי.

- תראה, יש לי חבל, אפטר לקשר.

- חפה, את החבל נצטרף בשביל העגן ואת הענף אפטר להשעין על גדם.

- אבל תבדק אם מספיק חזק - דואג הקברניט של "התקנה" האחראי לבטחון הצות.

- תראה, בחור הזה תהיה המשמנת.

- ואתה לך ותמצא מפתח למנוע. בינתיים תביא מה שלא יהיה, אחרי הצהריים גלף ליער ונמצא אחד יותר טוב.

יש עוד ענף אחד מיתר.

- זה יהיה סירת הצלה. ואתה רד מלמעלה מפני שעוד תפל.

הקברניט ער לאחריות הכבדה הרובצת על כתפיו.

- גם אני רוצה לשחק - מתיצב מעמד חדש.

- טוב, תהיה צוללן.

לבסוף הכל מוכן להפלגה.

י.א.א.א. קורצ'אק
 إسرائيل تقرا كورتشاك

- לתפס מקומות, יוצאים. מכוני לתת קיטור.

- העגן, אדוני הקברניט?

- נכון, שכחתי.

קברניט צעיר ובלתי מנסה.

- ששששש - שורק המנוע

במקום אחד מכינים לדרך את המשחתת "נקם", במקום אחר ספינת הדיג "סוביסקי", במקום שלישי יוצאת לדרך ה"פריש".

מלבד כלי-שיט גדולים יש גם סירות של קברניטים קטנים: של אצבעוני וטרליצקי על עץ לבנה עקום, של סוליבסקי על אלון נמוך. מי שיציץ עכשוו בהבעת החחלטיות שבפני הקברניט סוליבסקי וישמע את פקדויותיו הרועמות, לא ירצה להאמין שעוד לפני שבוע זלגו דמעות מעיניו ואת אפו הגדוש נגב בשרוול, מפני שאחותו לא לותה אותו לקיטנה.

מה עוד אפשר להוסיף לפרק על התפתחות הצי בילהלמובקה? אולי רק שגם כאן, כמו בכל מקום אחר, היו כאלה שמיד עזבו את המשחק, היו כאלה שסימו במריבה עוד לפני שהתחילו לשחק; אחרים נסו לגזל אגיות מוכנות, אך הדבר לא עלה בידם מפני שבמשרד הראשי של מיניסטריון הצי היו רשימות של כל האגיות ובעליהן. רב האגיות החזיקו מעמד עד סוף מחזור הקיטנה

